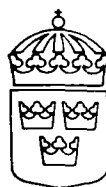

Regeringens proposition

1987/88:126

om inriktningen av verksamheten vid statens
hundskola m. m.

Prop.
1987/88:126

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 3 mars 1988.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Bengt Lindqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om den framtida verksamheten vid statens hundskola. Tjänstehundproduktionen föreslås i första hand inriktas på polis- och ledarhundar. Skolan föreslås bli en renodlad uppdragsmyndighet. Kostnaderna för skolan skall täckas av intäkter från försäljningen av produkter och tjänster. För att underlätta övergången till avgiftsfinansiering föreslås ett omställningsbidrag till skolan under den kommande treårsperioden. Resurserna inom djursjukvården anpassas till skolans eget behov, och förhandlingar bör tas upp med olika intressenter om ett övertagande av djursjukhuset.

För budgetåret 1988/89 upptas ett 1 000-kronorsanslag för hundskolan i statsbudgeten samt ett omställningsbidrag om 2 600 000 kr. över ett särskilt anslag. Dessutom beräknas 12 360 000 kr. för täckande av det ackumulerade rörelseunderskottet.

I propositionen beräknas vidare medel om 9 115 000 kr. till Synskadades riksförbunds ledarhundsverksamhet budgetåret 1988/89 under förslagsanslaget Kostnader för viss verksamhet för handikappade.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 mars 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdson, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén

Föredragande: statsrådet Lindqvist

Proposition om inriktningen av verksamheten vid statens hundskola m.m.

Inledning

Staten har inom en del verksamhetsområden ett behov av tjänstehundar. Framför allt gäller detta polisväsendet och försvaret för bl.a. skydds- och bevakningsändamål samt i begränsad omfattning tullverket i jakten på narkotika. Även andra sektorer av samhället utnyttjar olika typer av dresseerade hundar, främst ledarhundar för synskadade samt i mindre omfattning s.k. sökhundar för lokalisering av röta och mögel i bl.a. byggnader. Hundarna är många gånger en förutsättning för att kunna upprätthålla viktiga samhällsfunktioner och för att underlätta levnadsförhållandena för synskadade.

Av grundläggande betydelse i all tjänstehundproduktion är en avelsverksamhet som kan säkra en god och kontinuerlig tillgång på kvalificerade dresseurerna. Inriktningen av aveln måste därvid anpassas till hundarnas användningsområden. Självfallet är det också nödvändigt med skickliga och erfarna dresseörer.

På högkvalificerade tjänstehundar, såsom polis- och ledarhundar, ställs stora krav på både den fysiska och den mentala statusen. Flertalet av dessa hundar tas fram av statens hundskola. Hundskolan producerar även dresseerade hundar för andra ändamål.

Hundskolan har alltsedan början av 1970-talet haft svårigheter att skapa ekonomisk balans i sin verksamhet. För närvarande dras hundskolan med ett stort ackumulerat rörelseunderskott.

Bl. a. mot bakgrund av den negativa resultatutvecklingen uppdrog regeringen våren 1986 åt statskontoret att göra en översyn av hundskolans verksamhet.

Statskontoret överlämnade i september 1986 rapporten (1986:25) Statens hundskola – en översyn.

Efter remiss har yttranden över rapporten avgetts av rikspolisstyrelsen, riksrevisionsverket, överbefälhavaren, generaltullstyrelsen, räddningsverket, televerket, Sollefteå kommun och Synskadades riksförbund. En sam-

manfattning av rapporten och remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga I*.

Jag återkommer i det följande med de förslag till åtgärder jag anser nödvändiga att genomföra för att på längre sikt kunna garantera en kvalificerad produktion av tjänstehundar.

Historik

Genom riksdagens beslut (prop. 1970:96, SU 1970:202, rskr. 1970:419) omorganiserades dåvarande arméns hundskola fr. o. m. den 1 juli 1971 till en självständig myndighet, försvarets hundskola, direkt underställd regeringen. Enligt riksdagsbeslutet skulle hundskolans kostnader i princip täckas av intäkter av sålda produkter och tjänster. För skolans verksamhet upptogs därför ett 1 000-kronorsanslag i statsbudgeten.

Redan under de första verksamhetsåren ökade skolans kostnader, särskilt för administration, i en omfattning som väsentligt översteg höjningen av såväl hundpriser som nettoprisindex. Försäljningspriserna på olika hundtyper täckte inte något år produktionskostnaderna. Målet om full kostnadstäckning uppnåddes alltså inte, och riksdagen började år 1974 att anvisa årliga bidrag till skolan.

Regeringen tillsatte år 1975 en arbetsgrupp för att se över verksamheten vid försvarets hundskola och för att förbättra beslutsunderlaget för dess ekonomi och inriktning. På grundval av arbetsgruppens rapport lade regeringen i propositionen 1976/77:157 fram förslag om den framtida inriktningen och organisationen av hundskolan.

I anledning av propositionen beslöt riksdagen (FöU 1977/78:1, rskr. 1977/78:40) att godkänna de förordade riktlinjerna. Dessa innebar bl.a. att skolan borde dimensioneras för en produktion av omkring 155 hundar per år. Vad gäller finansieringen innebar riksdagsbeslutet att den tidigare gällande principen om full kostnadstäckning frångicks. Vissa kostnader som inte direkt avsåg hundproduktion, utbildning, veterinärvård o.d. skulle delvis bestridas genom ett anslag (grundbidrag) över statsbudgeten med en fördelning på olika huvudtitlar. Vidare ansågs det nödvändigt att dessutom under en övergångstid ge skolan ett särskilt driftbidrag. Även detta bidrag borde beräknas med hänsyn till att även andra samhällssektorer än det militära försvaret drog nytta av skolans verksamhet.

Fr. o. m. den 1 juli 1978 tillämpades dessa nya riktlinjer och skolan döptes om till statens hundskola med oförändrad departementstillhörighet, alltså försvarsdepartementet. Medelsbehovet för grundbidrag och driftbidrag fördelades på andra, fjärde och femte huvudtitlarna i statsbudgeten.

Fr. o. m. budgetåret 1980/81 överfördes hundskolan till socialdepartementet. Samtidigt minskades försvarsramen med ett belopp motsvarande försvarsdepartementets andel av anslaget till skolan. Därefter har anslaget fördelats på justitie- och socialdepartementen. Någon uppdelning av anslaget i grund- resp. driftbidrag förekommer inte utan det har karaktären av ett mer generellt verksamhetsbidrag. För innevarande budgetår uppgår det totala anslaget till 4 140 000 kr., varav 2 600 000 kr. beräknats under femte huvudtiteln och 1 540 000 kr. under andra huvudtiteln.

Hundskolan har under den nu beskrivna perioden haft svårigheter att uppfylla de produktionsmål som satts upp för verksamheten. Exempelvis har produktionen av ledarhundar oftast legat lägre än 75 % av det angivna årliga behovet.

Hundskolans ekonomi

Som framgått av tidigare avsnitt har hundskolan alltsedan början av 1970-talet haft betydande svårigheter att skapa ekonomisk balans i sin verksamhet. Under de senaste budgetåren har svårigheterna accentuerats och orsakat ett ackumulerat rörelseunderskott på omkring 12 milj. kr. vid årsskiftet 1987/88. Även om det skedde en påtaglig förbättring under budgetåret 1986/87 efter det att skolan vidtagit vissa besparingsåtgärder uppgick det årets underskott till 1,3 milj. kr. Ungefär hälften av detta kan förklaras av ränteutgifterna på det ackumulerade rörelseunderskottet.

Svårigheterna att få verksamheten självbärande hänger bl.a. samman med tjänstehundproduktionens känslighet för oförutsebara störningar, särskilt inom avelsverksamheten. Förändrade krav från skolans stora avnämare med åtföljande skiftningar i efterfrågan är en annan omständighet som påverkat inriktningen och resultatet. Organisationens uppbyggnad och struktur har inte anpassats till sådana förändringar. Vidare har skolan haft ambitionen att utveckla och producera hundar för nya användningsområden, där den faktiska efterfrågan på de färdiga produkterna ofta visat sig inte stå i rimlig proportion till de avsatta resurserna. Starkt bidragande orsaker till skolans finansiella situation har också varit brister i den interna ekonomistyrningen och en dålig kostnadsmedvetenhet i organisationen.

För innevarande budgetår beräknas de vidtagna besparingsåtgärderna medföra att verksamheten – med oförändrade statsbidrag – kan uppnå målet om ekonomisk balans. En förutsättning är därvid att den ackumulerade skulden kan regleras, vilken annars drar med sig höga skuldräntor.

Hundskolans uppgifter och organisation

Hundskolan har till uppgift att mot ersättning tillhandahålla dresserade hundar samt meddela utbildning i hundtjänst. Skolan får också mot ersättning meddela djursjukvård och tillhandahålla andra med verksamheten förenliga tjänster om det kan ske utan att övriga arbetsuppgifter eftersätts. Vidare åligger det skolan bl.a. att efter samråd med Sveriges lantbruksuniversitet bedriva avel och annan anskaffning av hundar. Dessutom skall skolan bedriva uppfödning, dressyr och försäljning av hundar samt anordna kurser i användning, dressyr och vård av hundar. Skolan ansvarar för närvarande för uttagningen av hundar till totalförsvaret.

Hundskolan leds av en styrelse, som består av chefen för skolan och sex av regeringen utsedda ledamöter. Bland dessa ingår representanter för de största avnämarna.

Antalet anställda vid hundskolan är för närvarande ca 85. Enligt instruktionen finns inom skolan fyra enheter, en för förvaltning, en för avel och test.

en för dressyr och utbildning och en för djursjukvård. På försök prövar skolan en annan indelning, där produktionsenheten är den personellt största och omfattar avel, kennel, marknadsföring och dressyr. Vidare finns en utbildningsenhet, en ekonomienhet, en serviccenhet och en veterinärenhet.

Efterfrågan på tjänstehundar

Polisväsendet har ett årligt anskaffningsbehov om ca 60–70 tjänstehundar. Större delen av dessa har levererats från hundskolan. Resterande behov har tillgodosetts genom inköp från olika privata uppfödare. Rikspolisstyrelsen har för övrigt framhållit att hundar kan inköpas till en lägre kostnad på den privata marknaden än hos hundskolan. Styrelsen är dock beredd att även fortsättningsvis köpa hundar från skolan om de medel som anslås över statsbudgeten beräknas med hänsyn till hundskolans prissättning.

Generaltullstyrelsen är också beredd att fortsättningsvis inköpa ett mindre antal (8–9 st.) narkotikahundar från hundskolan om erforderliga medel anvisas.

Försvaret har däremot successivt minskat sina inköp från skolan beroende på att den inte kunnat leverera hundar till konkurrenskraftiga priser. Under senare år har försvarets inköp utgjort endast en liten del av skolans produktion. Försvaret har helt nyligen tecknat ett femårigt avtal med Securitas, vilket innebär att försvaret under avtalsperioden avser att inte utnyttja hundskolan för leverans av tjänstehundar.

Också andra avnämare av hundskolan har blivit allt mer priskänsliga, t.ex. televerket som nu ifrågasätter lönsamheten för röthundar med hänsyn till prisutvecklingen och befarade kraftiga framtida prishöjningar. Trots denna tveksamhet har verket nyligen tecknat ett ramavtal med hundskolan, vilket innebär att skolan årligen tillförsäkras ett fast belopp för att kunna upprätthålla beredskapen och kompetensen för leverans av ca sex sökhundar årligen under de närmaste fyra åren.

Såvitt avser ledarhundar beräknar Synskadades riksförbund (SRF) årsbehovet till omkring 40 hundar. Hundskolans produktion har hittills inte kunnat fylla detta behov utan legat kring 30 hundar. För inköp av ledarhundar beräknas medel över statsbudgeten till förbundet baserade på det årliga behovet och anpassade till hundskolans prisnivå. I den mån hundskolan inte kan leverera erforderligt antal hundar får förbundet i samråd med skolan anskaffa resterande hundar från annat håll, dock till högst samma kostnad som vid köp från hundskolan.

Mitt förslag:

1. Verksamheten inriktas på produktion av ledar- och polishundar samt därmed sammanhängande och förenlig verksamhet.
2. Samarbetet med Sveriges lantbruksuniversitet bör ökas.
3. Verksamheten skall drivas utan bidrag över statsbudgeten.
4. Veterinärresurserna anpassas till verksamhetens eget behov av djursjukvård.
5. Personalresurserna anpassas till verksamhetsinriktningen.

Skälen för mitt förslag:

1. Verksamheten inriktas på produktion av ledar- och polishundar samt därmed sammanhängande och förenlig verksamhet.

Sedan försvaret beslutat att inte anlita hundskolan för att tillgodose sitt behov av tjänstehundar, är rikspolisstyrelsen och Synskadades riksförbund de klart största avnämarna med ett årligt behov av ca 60 resp. 40 hundar. Hundskolan har hittills inte till fullo kunnat fylla detta behov. En orsak har varit skolans ambitioner till utvecklingsarbete inom nya marknader. Detta har dragit resurser från verksamheten i övrigt. Eftersom dessa hundar fyller viktiga samhällsfunktioner, som inte utan betydande insatser kan fullgöras på annat sätt, bör ansträngningarna ökas för att säkra en tillräcklig tillgång.

Jag ser det som angeläget att resurserna inte splittras på för många hundtyper och förordar därför att skolan fortsättningsvis inriktas på produktion av polis- och ledarhundar, så att den når de uppställda målen. Även med en sådan inriktning kommer det att bli ett visst antal dressyrämnen som inte passar till polis- eller ledarhundar men som med relativt begränsade insatser kan användas som exempelvis bevaknings- eller sökhundar. Om det finns avsättningsmöjligheter, bör skolan kunna utföra även sådan dressyr, men den får inte inkräkta på den huvudsakliga verksamheten. Enligt min bedömning bör hundskolan med denna insnävning av sin verksamhet kunna tillgodose en större del än för närvarande av det årliga behovet av polis- och ledarhundar, samtidigt som avtalet med televerket om röthundar kan fullgöras.

Såväl polis- som ledarhundar finansieras över anslag i statsbudgeten. Det ligger naturligtvis i allas intressen att priserna för sådana hundar kan hållas på en så låg nivå som möjligt. Såvitt avser polishundar är hundskolan inte ensam producent, och den måste därför anpassa sina kostnader och priser till konkurrenterna på den öppna marknaden.

Såvitt avser ledarhundar har regeringen föreskrivit att SRF skall köpa dessa hos eller genom hundskolan. Jag avser att föreslå regeringen att denna skyldighet skall upphöra. Syftet med det är att hundskolan skall utsättas för en viss konkurrens, vilket kan medföra positiva effekter på kostnader och effektivitet.

Som tidigare har framhållits förutsätter tjänstehundproduktion bl. a. en målinriktad och vetenskapligt förankrad avel samt en dressyrverksamhet

som inrymmer kompetens och långvarig erfarenhet. Mot den bakgrunden förefaller det naturligt att huvudavnamarna tillförsäkrar sig långtgående garantier för att deras framtida behov skall kunna fyllas. Detta skulle exempelvis kunna åstadkommas genom långsiktiga leveransavtal av ramkaraktär. Enligt vad jag har erfarit pågår överläggningar mellan hundskolan och rikspolisstyrelsen resp. SRF med den inriktningen.

Vid hundskolan bedrivs i dagsläget utbildning i hundtjänst. Utöver den nödvändiga verksamhet som hänger samman med leverans m.m. av utbildade tjänstehundar, anordnas kurser som riktar sig till den hundägande allmänheten. Sådana kurser har motiverats av att de dels bidrar till en allmän kompetensutveckling för skolans personal, dels ger vissa – men totalt sett marginella – intäkter för skolan. Med den snävare inriktning av hundskolans verksamhet som jag ovan förordat, måste utbildningsresurserna i första hand dimensioneras efter huvudavnamarnas behov.

Skolan disponerar förläggningsresurser för sin utbildningsverksamhet. Dessa förläggningar, som används företrädesvis av synskadade, är emellertid otidsenliga och i behov av renovering. Polisväsendet har också en del kurser förlagda till hundskolan men utnyttjar inte förläggningarna. Med tanke på kostnaden för denna ombyggnad och då utnyttjandet är relativt litet anser jag det inte försvarbart att genomföra någon större upprustning av lokalerna. Så länge förläggningarna tjänar sitt ändamål bör de dock kunna behållas. Jag förutsätter därvid att skolan tillsammans med SRF söker finna andra lösningar för att tillgodose behovet av utbildning för synskadade i samband med att de erhåller sina ledarhundar. Jag vill här erinra om att riksförbundet i dag får medel över statsbudgeten för att bedriva viss utbildningsverksamhet. Det kan finnas skäl att samordna skolans och riksförbundets utbildningsverksamhet på ett bättre sätt än hittills.

Jag anser således att utbildningsverksamheten vid skolan bör anpassas efter vad huvudavnamarna anser vara nödvändigt. Det bör ankomma på skolan att snarast ta upp överläggningar med dessa för att klara ut denna fråga.

2. Samarbetet med Sveriges lantbruksuniversitet bör ökas.

En god stam av arbetshundar tryggas genom ett systematiskt avelsarbete som bygger på forskning och utvecklingsarbete. I dag bedrivs avelsarbete av hundskolan men även av andra uppfödare. Eftersom tillgången på goda dressyrämnen inte är tillräcklig varken för den produktion som bedrivs av hundskolan eller för andra avnamare måste ansträngningarna öka på detta område.

Vad gäller avelsverksamheten besitter hundskolan en obestridlig kompetens och har ett avelsmaterial av hög kvalitet. Kvaliteten bedöms ytterligare kunna förbättras genom en än mer målinriktad avel, som bygger på vetenskaplig grund. En närmare samverkan med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) måste därför ske. Genom ett intensifierat samarbete bör det vara möjligt att i egen avel ta fram samtliga de högkvalificerade dressyrämnen som krävs för främst polisväsendets behov. Det är naturligtvis till fördel för hundhållningen inom riket om samverkan eller i vart fall erfarenhetsutbyte

med andra större uppfödare främst av schäfrar etableras, exempelvis genom Svenska Brukshundklubben.

Under hand har hundskolan påtalat vissa problem som rör hundarnas tjänstbarhet i förhållande till den fysiska och mentala statusen. Det förekommer att det hos färdigdresserade tjänstehundar kan påvisas vissa smärre defekter, exempelvis i höft- och armbågsleder. Även om felen enligt hundskolans och även andras bedömning inte utgör något hinder för hunden att fullgöra sina uppgifter, vägrar avnämaren oftast att ta emot den leveransklara hunden eller gör senare en reklamation med samtidigt krav på ersättningshund. Detta leder enligt hundskolan till onödiga kassationer med kraftiga fördyringar av verksamheten. Avnämarna och hundskolan har trots ingående diskussioner inte kunnat finna praktiska lösningar av frågan.

Jag är för egen del inte beredd att här ta ställning till vad som kan anses som berättigade kvalitetskrav i fråga om olika tjänstehundar. Jag anser dock att SLU med sina kunskaper och erfarenheter bör kunna bidra till att ambitionerna och kvalitetskraven hos hundskolan och dess avnämare kan mötas på en med hänsyn till den reella tjänstbarheten lämplig nivå. Det bör ankomma på hundskolan att efter samråd med de stora avnämarna finna en passande form för lantbruksuniversitetets medverkan i detta avseende.

3. Verksamheten skall drivas utan direkta bidrag över statsbudgeten.

Som all annan offentlig verksamhet måste naturligtvis hundskolan sträva efter högsta möjliga effektivitet och optimalt resursutnyttjande.

Det pågående effektiviseringsarbetet har verkat positivt på skolans finansiella situation. Kostnadsmedvetenheten har ökat starkt hos skolans personal och bl.a. har internbudgeteringssystem införts för att bättre kunna kontrollera och styra såväl utgifter som inkomster. Den förbättrade ekonomistyrningen i förening med klarare angivna produktionsmål bör innebära att möjligheterna ökat för att verksamheten skall kunna drivas utan årliga rörelseunderskott. Skolan har också räknat med att verksamheten för innevarande budgetår skall ge ett balanserat resultat under förutsättning att det ackumulerade rörelseunderskottet inkl. upplupen ränta inte belastar resultatet.

Hundskolan har inga egentliga myndighetsuppgifter bortsett från att den är uttagningsmyndighet för hundar till totalförsvaret. Överbefälhavaren har nyligen föreslagit regeringen att detta ansvar överförs till chefen för flygvapnet. Ett beslut i den frågan avses att fattas under våren. Verksamheten i övrigt vid skolan är helt inriktad på produktion och alltså av den karaktären att dess kostnader helt bör täckas av intäkterna från vad som produceras i verksamheten. I fortsättningen bör därför inte utgå några driftbidrag över statsbudgeten, utan verksamheten bör vara självbärande. I valet mellan de alternativa organisations- och driftsformer som kan gälla för en sådan affärsverksamhet har jag nu stannat för den modell som innebär att hundskolan blir en renodlad uppdragsmyndighet. I statsbudgeten för 1988/89 kommer därför att till hundskolan tas upp ett 1 000-kronorsanslag.

Detta får självfallet inte leda till alltför stora prishöjningar på tjänstehundar utan skolan måste i första hand möta den nya situationen med kostnadsbesparingar. Genom att driftbidragen upphör kommer också de

verkliga kostnaderna för tjänstehundar att bli synliga på ett helt annat sätt än för närvarande. Detta innebär att kunderna kan göra bättre bedömningar av dels om det går att få samma kvalitet till lägre pris hos andra producenter, dels om en hund i relation till de alternativ som kan stå till buds är värd sitt pris.

För att underlätta denna omställning till en renodlad uppdragsmyndighet bör det under de kommande tre åren utges ett omställningsbidrag till hundskolan. Bidraget bör stegvis trappas ner. För budgetåret 1988/89 bör omställningsbidraget från femte huvudtitelns anslag utgå med 2 600 000 kr., vilket motsvarar socialdepartementets andel av driftbidraget för innevarande budgetår. Chefen för justitiedepartementet har upplyst mig att det under andra huvudtitelns anslag B 5. Utrustning m.m. för polisväsendet för budgetåret 1988/89 finns medel tillgängliga för ett bidrag till hundskolan av samma omfattning som nu vid sidan av de medel som föreslagits för bl.a. hundinköp. Sammantaget för budgetåret 1988/89 kommer hundskolan att därigenom få ett omställningsbidrag som motsvarar det nuvarande driftbidraget.

Jag förordar vidare att det ackumulerade rörelseunderskottet inte skall belasta hundskolan. För att täcka detta underskott bör ett särskilt obetecknat anslag föras upp på statsbudgeten. Jag återkommer till detta vid min behandling av anslagsfrågan.

4. Veterinärresurserna anpassas till verksamhetens eget behov av djursjukvård.

I avelsverksamheten och även under dressyrtiden är det nödvändigt med tillgång till veterinärresurser. Djursjukvården vid hundskolan har dock en omfattning som vida överstiger vad som är motiverat av tjänstehundproduktionen. Uppgifter från skolan visar att ungefär 80 % av verksamheten är inriktad på externa kunder och då företrädesvis smådjur. På andra håll i landet bedrivs inte sådan verksamhet i statlig regi. Jag ser ingen anledning till särbehandling av den verksamhet som nu bedrivs vid hundskolan. Jag förordar därför att veterinärresurserna dimensioneras efter skolans eget behov av djursjukvård. I den mån det inom regionen finns behov att hålla i stort sett oförändrad nivå på djursjukvården, kan en fortsatt drift av djursjukhuset säkras genom att någon intressent, exempelvis de kommuner som ger årliga bidrag för att skolan skall upprätthålla bl.a. en viss jourverksamhet, tar över verksamheten. I så fall kan hundskolan överväga att teckna avtal om köp av erforderliga tjänster därifrån. Jag avser att ge ett förhandlingsuppdrag till statens förhandlingsnämnd avseende en överlåtelse av djursjukhuset.

5. Personalresurserna anpassas till verksamhetsinriktningen.

Den nuvarande personalstyrkan består av ca 85 personer motsvarande 82 årsarbetare inkl. ett mindre antal med lönebidrag.

Med den föreslagna huvudsakliga inriktningen på polis- och ledarhundar samt med ett produktionsmål på ca 100 högkvalificerade hundar per år bör verksamheten kunna drivas med ett mindre antal anställda. I det pågående rationaliseringsarbetet vid hundskolan har antalet tjänster redan minskats,

och ytterligare personalinskränkningar planeras under innevarande och nästa budgetår. Efter förhandlingar med de fackliga organisationerna har därför s.k. övertalighetsgrupper bildats för olika urvalsområden inom verksamheten i enlighet med det statliga trygghetsavtalets bestämmelser.

Genom mitt förslag att anpassa veterinärresurserna till verksamhetens eget behov kommer personalstyrkan att minskas ytterligare med de ca 20 personer som i dagsläget sysselsätts vid djursjukhuset. Detta behöver dock inte medföra några negativa effekter på sysselsättningen inom regionen om en fortsatt drift av djursjukhuset kan säkras genom att någon intressent tar över verksamheten och därigenom bereder motsvarande sysselsättning för berörd personal.

Eftersom skolan inte kan räkna med att, efter en kortare anpassningsperiod, erhålla bidrag till sina kostnader över statsbudgeten, ankommer det på skolans ledning att inom ramen för sin budget anpassa bl.a. personalresurserna så att skolan uppfyller såväl produktionsmålen som de ekonomiska målen.

Anslagsfrågan

I prop. 1987/88:100 (bil. 7) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till statens hundskola för budgetåret 1988/89 beräkna ett förslagsanslag av 2 600 000 kr. Jag återkommer nu till denna anslagsfråga.

Jag har vidare vid min anmälan av förslagsanslaget Kostnader för viss verksamhet för handikappade för budgetåret 1988/89 bl.a. anfört att jag fann det lämpligt att behandla frågan om bidraget till Synskadades riksförbunds ledarhundsverksamhet i anslutning till förslaget om statens hundskola. Jag föreslog därvid ett tills vidare oförändrat bidrag om 8 582 000 kr. Jag återkommer nu även till denna anslagsfråga.

Femte huvudtiteln

G. Omsorg om äldre och handikappade

G 8. Statens hundskola

1986/87	Utgift	2 600 000
1987/88	Anslag	2 600 000
1988/89	Förslag	1 000

Hundskolan har i sin anslagsframställning för budgetåret 1988/89 beräknat anslagsbehovet för verksamheten till 4 140 000 kr. fördelat med 1 540 000 kr. på andra huvudtiteln och 2 600 000 kr. på femte huvudtiteln.

Med hänvisning till vad jag tidigare anfört om att hundskolans kostnader i princip skall täckas av intäkter från verksamheten förordar jag att anslaget förs upp med 1 000 kr.

1986/87	Utgift	22 026 000*
1987/88	Anslag	24 358 000*
1988/89	Förslag	34 702 000

* Anslaget Kostnader för viss verksamhet för synskadade och döva.

Synskadades riksförbund (SRF) beräknar behovet av ledarhundar för det kommande budgetåret till 40. För inköp av hundar samt för veterinär- och materialkostnader anges ett medelsbehov av 6 726 000 kr. Kostnaderna för konsulentverksamheten beräknas till 1 537 000 kr. och för kursverksamheten till 1 623 000 kr. SRF begär vidare 190 000 kr. för viss information till ledarhundsförarna. Det totala medelsbehovet anges till 10 076 000 kr.

Under de senaste åren har hundskolan levererat omkring 30 hundar per år till SRF, vilket inneburit att de anslagna medlen för hundinköp inte utnyttjats fullt ut. I sin anslagsframställning för budgetåret 1988/89 har hundskolan planerat för en ökad produktion av ledarhundar. Med hänsyn härtill och till pris- och löneutvecklingen beräknar jag SRF:s medelsbehov för ledarhundsverksamheten till 9 115 000 kr., vilket innebär en ökning med 533 000 kr.

G 12. Omställningsbidrag till hundskolan

Nytt anslag (förslag) 2 600 000

I syfte att underlätta övergången från att vara en myndighet med årliga driftbidrag till att bli en renodlad uppdragsmyndighet, bör ett omställningsbidrag utgå över statsbudgeten för de kommande tre budgetåren. Detta bidrag bör stegvis minskas. För budgetåret 1988/89 beräknar jag omställningsbidraget till 2 600 000 kr., vilket tillsammans med medlen över andra huvudtiteln innebär ett bidrag om 4 140 000 kr. För budgetåret 1989/90 kommer det samlade bidraget att uppgå till 2 600 000 kr. och för budgetåret 1990/91 till 1 300 000 kr.

G 13. Bidrag för täckande av hundskolans skuld

Nytt anslag 12 360 000

Under de gångna verksamhetsåren har hundskolan dragit på sig ett ackumulerat rörelseunderskott. Detta beräknas vid utgången av innevarande budgetår uppgå till 12 360 000 kr. Enligt min bedömning saknas förutsättningar för att hundskolan själv skall kunna reglera detta inom överskådlig tid och jag förordar därför att medel i motsvarande omfattning ställs till hundskolans förfogande för reglering av underskottet hos riksgäldskontoret. Anslaget bör vara obetecknat.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Statens hundskola* för budgetåret 1988/89 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. till *Kostnader för viss verksamhet för handikappade* för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 34 702 000 kr.;
3. till *Omställningsbidrag till hundskolan* för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 2 600 000 kr.,
4. till *Bidrag för täckande av hundskolans skuld* för budgetåret 1988/89 anvisa ett anslag av 12 360 000 kr.,
5. godkänna de riktlinjer för verksamheten vid statens hundskola som jag har förordat,
6. godkänna att regeringen tar upp överläggningar med olika intressenter om ett övertagande av djursjukhuset.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Sammanfattning av statskontorets rapport 1986:25 Statens hundskola – en översyn

Prop. 1987/88:126
Bilaga 1

Våren 1986 uppdrog regeringen åt statskontoret att göra en översyn av hundskolans verksamhet. Statskontoret överlämnade den 15 september 1986 rapporten 1986:25 Statens hundskola – en översyn. Rapporten innehåller dels en analys av hundskolans finansiella situation, dels förslag till förändringar i verksamhetens organisation och driftsform.

I rapporten föreslår statskontoret bl.a.

- att statens hundskola ges i uppdrag att utarbeta och lämna in en reviderad anslagsframställning för budgetåret 1987/88 med förslag till realistiska kostnadsminskningar och intäktsökningar i verksamheten med början under innevarande år
- att tidigare underskott i verksamheten regleras genom avskrivning av hundskolans skuld hos riksgäldskontoret.

Beträffande verksamhetens organisation på längre sikt lämnas följande alternativa förslag:

- att statens hundskola ombildas till en avnämardominerad, marknadsanpassad stiftelse med överbefälhavaren, rikspolisstyrelsen och tullverket samt Synskadades riksförbund som huvudmän med direkt ekonomiskt ansvar för verksamheten tillsammans med intressenterna för Sollefteå djursjukhus.
- att statens hundskola – om nämnda förvaltningsmyndigheter skulle avvisa ett direkt ekonomiskt engagemang i en samordnad lösning – ombildas till en resurs enbart för produktion av ledarhundar och därmed sammanhängande hundförarutbildning. (Denna resurs bör i så fall överlåtas till Synskadades riksförbund att drivas inom dess företagssfär med – som nu – särskilt statsbidrag till verksamheten.)

Statskontoret föreslår vidare, oavsett framtida driftsform för hundskolan, att stödet till avelsbefrämjande åtgärder för att upprätthålla en god stam av arbetshundar samordnas med motsvarande former för bidrag till bl.a. Brukshundklubben samt att ansvaret för uttagning av hundar till totalförsvaret överförs till försvarsmyndighet.

Genom remiss har Sollefteå kommun, riksrevisionsverket, rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren, televerket, generaltullstyrelsen, räddningsverket samt Synskadades riksförbund beretts tillfälle att avge yttrande över rapporten. Från samtliga remissinstanser utom de två förstnämnda begärdes samtidigt dels en redovisning av det framtida behovet av tjänstehundar, varvid särskilt skulle beaktas att priserna på hundskolans produkter för närvarande är för lågt satta och att prishöjningar således kan väntas, dels om möjligt ett förslag till alternativ modell för hundskolans finansiering och organisation med hänsyn till behovet hos resp. instans av hundar från skolan.

Framtida behov av tjänstehundar

Rikspolisstyrelsen (RPS) har fastställt en plan för fördelningen av hundar inom polisväsendet. Planen omfattar för närvarande 427 hundar. Med utgångspunkt däri uppgår det årliga behovet av övervakningshundar till ca 60. För narkotika- och bombsökhundar beräknas behovet till 8–10 hundar per år. En viss osäkerhet råder dock om detta antal är tillräckligt. Det är möjligt att behovet av hundar för bombsök snabbt kan öka.

Överbefälhavaren (ÖB) avser att för närvarande inte utnyttja statens hundskola för leverans av tjänstehundar. Ett femårigt avtal har tecknats med Securitas på ekonomiskt fördelaktigare villkor och med uppfyllande av de kvalitetskrav som försvaret har.

Televerket, som hittills genom hundskolan låtit utbilda och utplacera 30 sökhundar, kan inte precisera det framtida behovet av tjänstehundar (röthundar) med någon större säkerhet. Enligt nuvarande bedömning kan det bli aktuellt med ca 4–6 hundar per år innefattande såväl utbyte som ytterligare behov.

Generalullstyrelsen disponerar för närvarande 29 narkotikahundar. I rådande narkotikasituation är tillskott av hundekipage en nödvändighet, och det omedelbara behovet är beräknat till 11 ekipage. Anskaffningen av dessa bör fördelas på de kommande tre budgetåren. Tillsammans med behovet av utbyte bedöms tullverkets behov till 8–9 hundar per år.

Räddningsverket kan ta ställning till det framtida behovet först under budgetåret 1989/90. Då avslutas ett projekt med syfte att klarlägga behovet av ammunitionsröjningshundar (bombhundar). För projektet har 3 hundar inköpts.

Synskadades riksförbund (SRF) uppskattar det årliga behovet av ledarhundar till ca 40, varav ena hälften utgör ersättningsbehov och den andra nyanskaffningsbehov.

Priskänslighet

RPS bidrar på olika sätt till kostnaderna för verksamheten. Dels betalas via styrelsens anslag ett årligt driftbidrag (1 540 000 kr. för budgetåret 1986/87), dels betalar styrelsen det pris som skolan begär för de hundar som levereras till polisen. Detta pris (för närvarande 60 000 kr. per hund) överstiger kraftigt den prisnivå som privata uppfödare offererar. Ett vanligt pris på den privata marknaden torde vara 10 000 – 15 000 kr. för en bra hund.

Styrelsen anser att prissättningen på skolans produkter inte utgör något problem för polisväsendet, dock under förutsättning att statsmakterna även i fortsättningen utgår från hundskolans aktuella prisnivå vid beslut om medelstilldelning för inköp av hundar.

Televerket anser att prishöjningar på hundskolans produkter och tjänster förmodligen kommer att uppfattas negativt av verkets lokala enheter. Dessa är redan med nuvarande prissättning tveksamma till lönsamheten. Om prishöjningen ej är marginell kan en stor del av verkets angivna behov äventyras.

General tullstyrelsen utgår ifrån att medelstillelningen till tullverket anpassas med hänsyn till eventuella prishöjningar.

SRF är berett att med statsanslag svara för inköpen av ledarhundar, dock utan att påta sig något ytterligare ekonomiskt ansvar utöver det hittillsvarande.

ÖB och *räddningsverket* uttalar sig inte i frågan.

Alternativa modeller för hundskolan

RPS understryker starkt att hundskolans verksamhet är av synnerligen stor betydelse för polisväsendets hundorganisation. Skolan har utgjort en garanti för en god avel, vilket är en förutsättning för att polisväsendets tjänstehundar skall kunna uppfylla mycket höga krav. Den omfattande erfarenheten inom skolan på dressyrområdet har vidare varit av stor betydelse för polisens egen utbildning. Styrelsen framhåller därför att en ombildning av skolan till en resurs för enbart produktion av ledarhundar och därmed sammanhängande utbildning är oacceptabel för polisväsendets del.

RPS kan inte heller acceptera en ombildning av skolan till en stiftelse, där bl.a. styrelsen skulle ha ett direkt ekonomiskt ansvar för verksamheten. Utöver driftbidraget på över 1,5 milj. kr. per år, köper styrelsen hundar för ca 2 milj. kr. under innevarande år. Dessa medel är dock i regleringsbrevet mer eller mindre specialdestinerade direkt till hundskolan. Styrelsen kan – mot bakgrund av det ekonomiska läget inom polisväsendet – inte från andra anslag tillskjuta ytterligare medel för hundskolans verksamhet, eftersom detta omedelbart skulle få allvarliga konsekvenser för annan polisverksamhet.

RPS förordar att den plan för en rekonstruktion av verksamheten vid hundskolan som den nya styrelsen för skolan utarbetat prövas i stället för något av statskontorets alternativa förslag.

Televerket ser det som naturligt att verkets roll är som normal kund och inte som delägare/finansiär, då verkets behov av hundar är litet jämfört med hundskolans totala produktion.

General tullstyrelsen vill inte – med hänsyn till att tullverkets andel av den totala produktionen är mindre än 5 % och till den ekonomiska osäkerhet som en drift i stiftelseform torde innebära – för närvarande förorda en samordnad lösning.

Styrelsen anser att hundskolan utgör en kraftsamlad institution för framför allt avel och dressyr av hundar men också för utbildning av hundförare av skilda slag. Hundskolan är en omistlig tillgång för hela rikets hundverksamhet. Driften i myndighetsform utan dominerande kommersiella intressen är en nödvändig garanti för en framtida god hundstam samt för utveckling av dressyr och utbildning. Styrelsen föreslår därför att hundskolan får fortsätta i nuvarande driftsform med de förändringar och åtgärder som planeras i enlighet med den reviderade anslagsframställningen för 1987/88.

SRF förespråkar att staten även fortsättningsvis svarar för produktion och tillhandahållande av ledarhundar samt menar att den bästa formen för detta är via en uppdragsmyndighet.

ÖB kan inte biträda statskontorets förslag om ett direkt ekonomiskt

engagemang i hundskolan, eftersom försvaret avser att inte utnyttja skolans tjänster.

Räddningsverket uttalar sig inte i frågan.

RRV anser att bättre samordning mellan berörda organ beträffande bl.a. prioritering av hundbehov, ökat direkt ansvar och ökad utnyttjandegrad kan leda till vissa marginella resultatförbättringar. Enligt verket finns inget konkret underlag som stöd för att en avgörande förbättring av resultatet skulle uppnås om hundskolans drift sker i stiftelseform enligt statskontorets förslag.

Om statsmakterna finner att samhällets behov av tjänstehundar endast behöver säkerställas när det gäller ledarhundar har *RRV* inget att erinra mot förslaget att hundskolans verksamhet begränsas till produktion av denna hundtyp.

Sollefteå kommun motsätter sig statskontorets förslag och anser att staten måste satsa de medel som erfordras dels för att täcka rörelseunderskottet, dels och inte minst för nödvändiga investeringar i mark, byggnader, utrustning och utveckling. Innan diskussionen om ändrad ägarstruktur sker, skall skolan först ges chansen att vända resultatet. Myndighetsformen är att föredra ur många synpunkter, främst marknadsmässiga men också ur trovärdighets- och kvalitetssynpunkt samt vid utlandskontakter.

Tanken på en nedbantning till enbart en ledarhundskola är – enligt kommunen – så orealistisk att den över huvud taget inte kan diskuteras, eftersom skolan redan nu med 600 hundar i omlöpp/år inte kan klara en efterfrågan på 40 hundar. Statsmakterna bör på ett bättre sätt än hittills säkerställa att de statliga kunderna i första hand hänvisas till hundskolan och först när skolan inte klarar leveranserna tillåts vända sig till andra leverantörer.

Övriga synpunkter

RPS framhåller att hundskolan hittills inte har haft en sådan nivå på kvalitet och kvantitet i sin produktion, att polisväsendets behov av hundar har kunnat tillgodoses fullt ut. Under de senaste tio åren har uppskattningsvis två tredjedelar levererats från hundskolan medan övriga hundar köpts in från annat håll.

ÖB har i skrivelse till försvarsdepartementet föreslagit att ansvaret för uttagning av hundar till totalförsvaret överförs till chefen för flygvapnet.

Räddningsverket har med hundskolan diskuterat olika modeller för utbildning av hundförare och ammunitionsröjningshundar i civilförsvorsorganisationen, bl.a. innebärande två utbildningsomgångar per år om 3–4 månader för vardera 25 direktrekryterade värnpliktiga. Dessa skulle utbildas vid skolan samtidigt som de skulle vara behjälpliga med utbildning av hunden.

Sollefteå kommun erinrar om hundskolans betydelse för länet och kommunen (90 arbetstillfällen samt 8 000 – 10 000 turister/år) samt framhåller de regionalpolitiska ansträngningar som görs med stöd av industridepartementet i syfte att åstadkomma en positiv utveckling i regionen.

Innehållsförteckning

Prop. 1987/88:126

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 mars 1988	2
Inledning	2
Historik	3
Hundskolans ekonomi	4
Hundskolans uppgifter och organisation	4
Efterfrågan på tjänstehundar	5
Föredraganden	6
Anslagsfrågan	10
Hemställan	12
Beslut	12
Bilaga 1. Sammanfattning av statskontorets rapport 1986:25 Statens hundskola – en översyn jämte sammanställning av remissin- stansernas yttranden	13

